

Sveta grofinja

GENOVEFA.

Mična in ganljiva povedka.

Šesti natis.

V Ljubljani 1884.

Založil in prodaja Janez Giontini.

Natisnila Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

I.

Kako se grof Zmagomir poslovi od svoje pobožne žene Genovefe.

Med tistimi ženami, ktere so bile od svojih mož po krivem in nedolžnem hudo preganjane, je tudi pobožna in potrpežljiva Genovefa. Njeno življenje je tako mikavno in njeno preganjanje tako krivično, da človek te prigodbe ne more pač brez ganljivosti in sočutja brati.

Zgodila se je ta prigodba okoli leta sedem sto petdesetega, ob času trierskega škofa Hidulfa. Živel je namreč takrat imeniten grof Zmagomir v trierski deželi; zaročen je bil z Genovefo, hčerjo brabant-skega vojvode, prav bogato in pobožno gospodičino. Živela sta onadva v ljubezni in veliki prijaznosti med seboj. Ob tistem času je pa Abderaman, maverski kralj, z veliko vojsko v Španijo pridrl, obropal jo in vse požgal, kamor je prišel; in zdaj je hotel tudi Francosko deželo napasti. Ko je francoski kralj Karel to slišal, je vse kneze in grofe na pomoč sklical. S temi je moral tudi grof Zmagomir iti, ker je bila takrat trierska dežela francoski vladi podložna.

Ko se tedaj grof Zmagomir s svojimi na odhod pripravlja in od svoje ljubeznive Genovefe posloviti hoče, se žalostna Genovefa tako milo in ganljivo obnaša, da se pričujoči ne morejo solz zdržati. In ko ji grof rokó poda in zadnjič pozdraviti hoče, jo žalost tako prevzame, da omedli. Ko se zopet zavé in k sebi pride, jo grof tolaži, rekóč: «Presrčna, preljuba žena! nikar ne bodi zavoljo mojega odhoda preveč žalostna. Upam namreč, da me bode usmiljeni Bog srečno nazaj pripeljal in naji zopet vesela sklenil. Zročim te Bogu in presveti Devici Mariji, ktera te bo varovala in v nadlogah tolažila. Pustim ti svojega zvestega služabnika Golota po imenu, ki ti bo zvesto stregel in za vse potrebno skrbel».

Genovefa prevelike žalosti ne more niti besedice spregovoriti in ko ji grof zopet roko poda in slednji «zdrava bodi» izgovori, zopet omedli. Zmagomir pa silno žalosten nad tem, obrne se od nje, skoči na bistrega konja in odjaha, pretakaje grenke solze.

Ko je tedaj v kraljevi tabor dospel in so se vsi knezi in gospodje tam zbrali, se je kralj se svojo armado, ktera je štela šestdeset tisoč pešcev in dvanajst tisoč konjikov, vzdignil proti sovražnikom, katerih je bilo gotovo štirikrat več. In vendar mu je Bog tako srečo dal in njegovi vojščaki so tako hrabro sovražnike napadli, da jih je bilo šest in trideset tisoč pet sto mrtvih, ko so jih kristijani komaj tisoč pet sto izgubili. Ostali sovražniki so pa s svojim kraljem v mesto Avignon zbežali, kjer so

se tako hrabro branili, da so kristijani to mesto dolgo oblegati. Zato je tudi grof Zmagomir dlje ko je mislil od doma ostal in se še le ob letu v domačijo vrnil.

Med tem je bila grofinja vedno žalostna in ni imela družega veselja in tolažila na tem svetu ko Boga in molitev. Živela je prav pobožno in krepko in je tudi svoje posle k bogaboječnosti spodbujala. A hudobni duh, kteremu je bila njena čednost zoperna, je iskal pogubiti jo in pred svetom osramotiti; kar je tudi tako-le storil: Ker je bil grof pri svojem odhodu Genovefo izročil Golotu in ji je ta vsak dan stregel, je hudobni duh v Golotovem srci obudil tako nečiste misli in želje do grofinje, da se ni mogel zdržati, ji svojih nersramnih misel odkriti. Kakor hitro je čista gospa to zapazila, mu jezno in resno reče: «Se li ne sramuješ, ti lehkomiselni služabnik, takih misel in jih meni razodevati? Je li to zvestoba, katero si svojemu gospodu obljubil? Je li to zahvala, katero mu skazuješ za njegovo ljubezen? Popusti to, drugače boš videl, da se bodeš svoje neumnosti in predrznosti kesal». Ustrašil se je Golo teh besedij in si dolgo ni upal, kaj tacega govoriti. Vender pa niso bile njegove nečiste želje s tem zatrte, temuč so vedno tem večje postajale, čim dalje je z grofico občeval.

Zgodi se nekoč, da Genovefa svojo podobo, katero je za grofa slikati dala, ogleduje in da Golo ravno nagloma zraven pride. Popraša ga tedaj grofinja, če kaj tej podobi manjka. Golo ji odgovori:

«Milostiva grofinja! čeravno tej sliki v lepoti nič jednacega ni, ji vendar po mojih mislih nekaj manjka, namreč, da ni živa in moja, samo moja!» Grofinja je dobro umela, kaj da hoče Golo reči; jeze jo rudečica oblije in tako trdo ga ozmerja, da jo je ves osramočen proč pobral. Tudi to stvarjenje ni moglo zadušiti ognja hudobne poželjivosti v Golovem srci, strast njegova je vedno še le huje prihajala, in sklenil je vse, kar je le mogoče storiti, v dosego svojega hudobnega nagnenja.

Ko se torej nekoč grofinja sama po večerji na vrtu sprehaja, stopi Golo k nji in ji s prilizljivimi besedami rahlo odkriva gorečnost svoje strastne ljubezni in jo zagotavlja, da mora za časa umreti, če ga tudi ona nasprotno ne bo ljubila. Tù se čista grofinja strašno razsrđi in mu resno pretí, da bo takoj grofu naznanila, če bode le še kterikrat kaj takega ali z besedami ali z drugimi znamenji od nje terjal.

Zdaj je Golo spoznal, da je ves njegov up po vodi splaval, in da je zamán vse njegovo prizadevanje, svoje želje kterikrat doseči. Zato je svojo ljubezen v zlobno sovraštvo spremenil in ni ničesa družega mislil, nego kako bi se nad nedolžno grofinjo maščevati mogel. Odsihmal je pazil na vsa njena dejanja in nehanja, in konečno je zapazil, da ima gospa posebno rada kuharja Dragona po imenu. Bil je ta prav pobožen in bogaboječ mož. Ker je pa grofinja pobožnim in bogaboječim ljudem posebno skazovala svoje nagnenje in jih rada imela, je torej tudi tega služabnika pred vsemi drugimi naj bolj čis-

lala. Kolikorkrat jo je srečal, ga je vselej prijazno nagovorila, in kjer mu je kaj ustreči ali v kaki nadlogi ga tolažiti mogla, storila je s posebnim veseljem. Vse to je pa hudobni Golo drugače razkladal, da bi s tem priložnost dobil, svojo gospo zatožiti. Večkrat je svojim prijateljem rekel, ta prijaznost grofinje proti kuharju je sumljiva in bi se utegnila slabo izplesti. Reče jim toraj skrbno, da naj pazijo, kako je grofinja proti kuharju prijazna, če se srečata, in videli bodo, kaj se more o tej prijaznosti misliti. S temi in jednacimi besedami je Golo svojo grofinjo pri služabnikih črnil in ni nehal, da jih je nekoliko na svojo stran spravil.

Golo reče nekoč kuharju, da ga kliče grofinja, ki je bila ravno sama v svoji izbi. Pošteni mož verjame to in gre k nji; za njim se pa zmuza tudi Golo in oba sama v izbi zasači. Brez besede gré Golo zopet ven in kuhar tudi za njim, ko je zvedel, da ga grofinja ni klicala.

Takoj skliče Golo svoje prijatelje in jim z hinvasko jezo toži, da je kuharja samega pri grofinji v izbi našel, in zdaj nič družega misliti ne more, kakor da sta morda že grešila bila, ali pa še hotela, ko ju je zasačil. «Čemu posvetovanje?» jim reče, «če se temu v okom ne pride, bo še večji grdobja iz tega in nam ne bo moči, po gospodovem prihodu prestati. Gotovo je, da je ta nesrečni kuhar naši grofinji začaral in ji v jedilih zavdal, tako da ga ne more popustiti, akoravno bi čast in življenje zgubiti utegnila. Zato bi se mi prav zdelo,

kuharja v ječo vreči, na grofinjo pa toliko paziti in jo varovati, da bi k temu človeku ne mogla. Kakšna je torej vaša misel, ljubi prijatelji?» Oni rekó: «Ker mu je grof skrb gospé izročil, naj stori, kar se mu najpripravnejši zdi.»

Potem ukaže Golo kuharja poklicati, ga ostro nagovori in mu očita, da je grofinji zavdal, da bi jo k ljubezni primoral; zato zasluži v spone ukovan in v najhujo ječo vržen biti. Tù se revni Dragon roti in roti, da ni te pregrehe kriv; celó nebo in zemljo na pričo kliče, da ni nikoli kaj tacega mislil še manj pa storiti hotel. Ali vse to njegovo rotnje in pričevanje je bilo le bôb v steno, naj bi bil rekel to ali uno, vse bi bilo zastonj; v verige so ga ukovali in v ječo vrgli, iz katere ni prišel, da so ga mrtvega ven nesli.

A hudobni Golo še ni bil s tem zadovoljen, temveč je z velikim hrumom v gospejino izbo s svojimi tovariši pridrl in ji naproti zavpil: «Zadosti dolgo časa sem trpel to Vašo prijaznost in ljubeznivost, katero imate do kuharja! Nič več ne smem tega dopustiti, če hočem še v hiši svojega gospoda ostati. Za to moram tudi Vas, ker ste zakonsko zvestobo oskrunili, v ječo vreči, in Vas ne prej izpustiti, dokler ne bode grof ukazal, kaj da je storiti.» Tako je bila blagородna grofinja, že osem mesecev noseča, brez vse pregrehe in le zavaljo zagovarjanja čistosti od svojega lastnega služabnika v ječo varno zaprta.

Lehko si mislimo, kako je mogla nedolžna grofinja žalostna biti zavoljo te krivice; Bogu je tožila to veliko nadlogo in sveti angelji so njene tožbe pred božji sedež nosili. V ječi ni grofinje nobeden drug obiskati smel, kakor dojnica ostudnega Golota, katera je nedolžni vjetnici pičli živež nosila. Tudi Golo je večkrat sam k nji šel in vse poskušal, da bi bil nje čisto srce za svojo hudobno ljubezen vnel. Z dobrimi in hudimi besedami jo je pregovarjal, z obljubami vabil in s pretenjem strašil, prilizovaje se ji in se okoli nje sladkaje, a vendar ni nič druzega opravil, kakor grofinjo še le v stanovitnosti utrdil. Ko se je enkrat celo predrznil, objeti jo, sunila ga je s pestjo od sebe in mu resnobno rekla: «Ti hudobnež, ti še ni zadosti, da si me po nedolžnem v ječo vrgel, in zdaj me hočeš še ob čast in zveličanje pripraviti? Toda zagotovim te, da se zelo goljufaš, ker sem pripravljena, raji mučno umreti, kakor le kolikaj zoper svojo čast in nedolžnost pregrešiti se!» Te tako ostre besede bi bile predrznega Golota vendar od njegovega namena odvrniti morale; a tudi to je bilo le bôb v steno, in svojega hudobnega namena ni popustil, temveč še le nove zanjke nastavljal v zadostenje svojih nečistih željà. Podkupil je svojo dojnico z velikimi obljubami, če kaj pri grofinji opravi. Kolikorkrat je ta ostudna ženska jed prinesla vjetnici, nagovarjala jo je, da bi vsaj bolj prijazno z Golotom ravnala; ker bi jo potem morda ali iz ječe izpustil, ali ji pa vsaj živež poboljšal. Pa stanovitna

gospa je bila pripravljena, tudi raje v ječi lakote umreti, kakor pa Boga razžaliti ter svojo vest oskruniti in omadeževati.

Med tem se je čas njenega poroda približal, in skrbna grofinja je dojnico, svojo strežnico, prosila, preskrbeti ji dve babici. Pa hudobna babura ji ni hotela tega storiti in ji še plenice in povojev ni hotela dati, da bi bila svoje prvorojeno dete v nje zavila. Genovefa ni mogla tû družega storiti, kakor bridke solze pretakati in svojo nadlogo in težavo večnemu Bogu tožiti. Tako je bila grofinja ob uri poroda popolnoma zapuščena, in vender je brez vse nevarnosti čvrstega sinčka porodila. Zdaj je goreče prosila, da bi otroka h krstu nesli, pa tudi to ji ni bilo dovoljeno; zato ga je sama krstila in ga Bole slava (to je poln bolečin) imenovala. Potem ga v naročje vzame, k srcu pritiska, s solzami obliva in z žalostjo reče: «O ti moje revno dete, ti moj jedini zaklad! po vsej pravici te Bole slava imenujem, vsaj sem te z bolečinami pod srcem nosila in v bolečinah rodila. Še z veliko večjimi bolečinami in težavami te bodem pa redila in z neizrečeno bridkostjo in žalostjo skoperneti in umreti videla, ker te ne bodem mogla preživiti zavoljo pomanjkanja živeža, vsaj komaj toliko dobivam, da sama sebe pri življenji ohranim. O ti! ubogi Bole slavček, ti revno, nesrečno dete!» Med tem je strežnica Golotu naznanila, da ima od zdaj dva jetnika in da mora grofinja od žalosti skoperneti, če se je ne usmili in ji boljšega živeža ne pošilja, da bo sebe

in otroka preživiti mogla. Pa trdosrčni hudobnež ni imel prav nobenega usmiljenja s to revno porodnico in mislil je, s to največjo težavo k ljubezni primorati jo. Vender pa, ker se je bal, da bi popolnoma ne opešala, zaukaže jej nekoliko več kruha nositi, sicer pa razun vode nič drugega več; in namestu, da bi jo tolažil, jo je neusmiljenež le z grdimi besedami psoval.

II.

Kako grof Zmagomir to dogodbo zvé in nedolžnega Dragona k smrti obsodi.

O vsem tem, kar se je bilo zgodilo, ni grof Zmagomir še nič vedel, ker se nihče v gradu ni upal pisati mu zavoljo strahu pred Golotom. Že dlje, kakor je mislil, se ni mogel domu vrniti, ker je bil pred mestom Avignonom obstreljen in ker se je njegova rana le počasi celila. Da bi Golo svoje grdo ravnanje z grofinjo olepšal pred grofom, je poslal dva meseca po porodu služabnika s sledečim pismom k grofu:

«Milostivi gospod, ko bi se ne bal, Vas preveč žaliti, bi Vam prigodbo, ktero marljivo prikrivam, s tem pismom razodel. Vsi domači, posebno pa donašalec tega pisma, so si močno prizadevali, veliko nesrečo odvrniti, ali vsa moja skrb je bila z zvižajo hudobnežev uničena. K temu mi ni treba drugega pričevanja, kakor vseh graščanov, in moja zve-

stoba in marljivost bo gotovo potrjena. Blagovolite torej, milostivi gospod, po tem poslancu vse natanko poizvedeti in nad njegovim govorom ničesa ne dvomiti. Kakšna je pa Vaša volja in Vaš ukáz o tej reči, blagovolite mi, svojemu slugi, naznaniti, da bodem vedel, kaj mi je v tej težki reči začeti».

To pismo je grof ravno takrat prejel, ko je svojo rano celil v nekem mestu na spodnjem Francoskem. Ta novica ga je tako raztogotila in razkačila, da so se mu bolečine v rani poveksale in da se je ozdravljenje tem manj pospeševalo, čim bolj mu je kri od jeze po žilah vreła. Poslanec mu je namreč vse na tanko razložil, kako sumljivo je bilo vse vedenje grofinje proti kuharju med tem časom in kako ju je Golo samá v izbi zasačil. Ker nista torej hotela opustiti tega napačnega znanja, čeravno sta bila zaporedoma svarjena, ločil ju je siloma dvorni hišnik Golo in vsakterega v posebno ječo pahnil. V tej ječi je potem Genovefa sina rodila, čegar oče pa, kakor vsi mislijo, ni drugi kakor nesrečni kuhar.

Tù popraša grof, kdaj da je njegova žena rodila. Služabnik je napačno grofu povedal, da še le pred jednim mesecem, čeravno sta bila takrat že dva meseca po porodu pretekla. Na to začne grof divjati in togotiti se, kakor da bi bil pamet izgubil, rotil je grofinjo in kuharja, kakor največja prešeštnika: «Ti nezvestnica ti,» se grozi, «tako nesramno si torej obljubljeni zvestobo prelomila? O ti krivoprisežna babura, ki si se pred manoj tako

hlinila in sveta delala». S temi in jednacimi zasramovalnimi besedami je grof nedolžno grofinjo rotil in delal se je, kakor da bi hotel jeze ob um in pamet priti.

Ko se je nekoliko časa pomislil, kako bi storjeno prešeštvo kaznoval, pošlje poslanega služabnika z ukazom nazaj: Golo naj Genovefo tako trdo zapre da ne bode mogel nobeden ž njo ne govoriti, ne k nji priti; nesramnega kuharja pa naj tako umori, kakeršne smrti je zavoljo te pregrehe vreden.

S tem krivičnim poveljem je služabnik domu hitel, in Golo mu je srčno hvaležen, da je vse tako zvesto opravil. Da bi pa kuharja kolikor mogoče brez hrupa s poti spravil, reče strupa v njegovo jed primešati, in ko je revež na tem umrl, ga z verigami vred v ostudno jamo vrže. Grofinje pa ni bilo treba ostreje in varniše zapirati, ker že takoj od konca ni smel drug ž njo govoriti, kakor le Golo in njegova dojnica.

III.

Kako grof svojo ženo umoriti zapové, ona pa od Boga rešena v puščavo zbeži.

Ko je hudobni Golo nedolžnega kuharja tako po krivem s poti spravil bil, še ni bil zadovoljen samo s tem, ker se je bal, da bi njegova zvijača vendar enkrat na dan ne prišla. Sicer jih je bilo pa tudi mnogo pri gradu, ki so zavoljo tega umora in zavoljo zapora pobožne grofinje godrnjali. Zato

ga je skrbelo; grof bi brž ko ne po svojem prihodu njegovo hudobijo izvedeti utegnil, ko bi grofinjo še živo našel, in plačilo njegovo bila bi gotova smrt. In kmalu je tudi novico dobil, da je grof Zmagomir od francoskega kralja že izpuščen in zdaj že na poti proti domovini. Mrzel pot oblije hudobneža pri tej novici in naglo si zvita buča domisli, kaj mu je početi. Ukaže brzega konjiča obsedlati, urno ga zajaše in zdirja grofu nasproti, pa ga pred ne sreča ko v Brodnicah (Strassburgu). V tem mestu je stanovala stara ženska, ktera je zavoljo svoje hlinjeve svetosti slovela kakor prav pobožna; bila je ona sestra Golotove dojnice in že več let ž njim znana. K tej je hudobnež naj prej šel in ji povedal vso dogodbo od konca do kraja. Rekel ji je tudi, da bode na večer grofa k nji pripeljal in jo prosil, naj ga na vsak način prepričati skuša, da je grofinja s kuharjem istinito grešila. Potem ji denar v roko stisne ter se poda še le zdaj k grofu, ga sprejet.

Ko sta se pozdravila, Grof Zmagomir hudobnega Golota takoj prime in od njega terja, naj mu na tanko vse pové, kaj in kako da se je zgodilo. Zdaj se zvita buča začne kremžiti in jokati, kakor da bi prevelike žalosti in britkosti ne mogel govoriti, in njegove goljufne solze morajo njegove grde laži poresničiti. Zdaj mu vse od kraja do konca pripoveduje, a ne kar je grofinja storila, temveč kar ji je podtaknila njegova neizrečena hudobija in priložila, in sicer s toliko izmišljenimi dokazi, da je grof

misllil, vse se je moglo tako in nikakor drugač zgoditi. Tudi je pristavil, da je kuharja na tihem umoril, da bi sramoto grofinje bolj pokrll.

Vse to je grof z veliko žalostjo poslušal in zmiraj bolj na tanko po vseh okoliščinah popraševal, kajti ni mogel Golotu vsega verjeti. Ker se je pa Golo bal, da bi se ne zagovoril, reče svojemu gospodu: «Milostivi gospod! ko bi morda nad mojimi besedami dvomili, je v tem mestu sveta in zavoljo razodevanja skrivnih reči sloveča žena; ko bi jo torej hoteli bolj na tanko izprašati, gotovo bi naj popolniše vso to dogodbo zvedeli».

Grofu je to vgajalo, in je tudi o mraku, spremljan po svojem hišniku, šel k imenovani goljufivki. Reče ji, da dvomi nad zvestobo svoje žene, in jo prosi, da mu vestno razodene, če se je res vse tako ž njo in kuharjem zgodilo, ker zna skrivne reči tako odkrivati. Tù mu babura z hinavsko ponižnostjo odgovori, da sicer ni nobena svetnica, vendar mu pa hoče toliko od prigodbe povedati, kolikor ji je Bog razodel. Na to pelje oba gospoda v temno klet, kjer je zelena lučica brlela in dolgočasno luknjo medlo osvetljevala. Tudi zarisa na tleh z majhno paličico dva kolobarja in postavi grofa van-je. Potem vrže ogledalo v posodo polno vode in mrmra čez to tako čudovite besede, da je grofa strah spreletal in da so mu strahu lasje vstajali po konci. Zdaj se babura trikrat pred posodo zasuče, trikrat van-jo dahne, jo potem okoli zasuče in čudovit blagoslov izgovori.

Na njeno povelje pogleda zdaj grof v vodo in vidi v ogledalu, kako grofinja, njegova žena, z kuharjem prijazno govori in smehljaje se ž njim kramlja. Grof na to veselo pravi: «Zdaj še nič napačnega ne vidim». «No pravo», mu čarovnica odgovori, «bodemo videli, če nam bode Bog še kaj drugega pokazati hotel». Ponavlja poprejšno ceremonijo in veli zopet grofu, v vodo pogledati. In tu grof z lastnimi očmi vidi, kako grofinja kuharja polih boža in večkrat ljubeznivo poljubuje. Zdaj grofa rudečica spreleti in plašno pričakuje, kaj bo v tretje videl. Ko je po tretji ceremoniji v ogledalo pogledal, s žalostjo zapazi, kako grofinja in kuhar nesramno grešita. Zavaljo tega prešeštva je bil grof tako raztogoten, da je v njem vse vrelo in da je sklenil, nezvestobo svoje žene grozovito kaznovati. «Dirjaj naprej», reče Golotu, «in umori prešeštnico z nezakonskim otrokom, kolikor moreš neusmiljeno».

Kdo je bil veseliši, kakor krvoločni Golo. Brž ko brž je konja zajahal in odjezdil, zraven pa pre-mišljeval, kako bi grofinjo umoril. Komaj je domov prišel, takoj je dojnici vse povedal, kako srečno se je vse izšlo, in da ima povelje, grofinjo umoriti; reče ji pa tudi, da ne smé nikjer tega praviti, vse se mora zgoditi brez hrupa med prijatelji grofinje.

To je slišala mala hčerka dojnice, ktera je bila bolj od svoje matere proti grofinji usmiljena. Naglo je tekla k ječi in je pod lino, skozi ktero je grofinja jedi dobivala, tako milo jokati začela, da jo je grofinja slišala in prestrašena k lini sto-

pila. Vpraša zdaj deklico, zakaj da tako joka? Ta ji odgovori: «Milostiva gospa! Vaša nesreča me sili jokati, ker je hudobni Golo od našega gospoda povelje dobil, umoriti Vas.» — «Oh! kaj bode potem z mojim revnim detetom?» zavpije Genovefa. «Nič boljšega kakor Vam se ne bode ubogemu otroku godilo», ji žalostno odgovori deklica. Zdaj se uboga grofinja tako prestraši, da bi bila omedlela. Ko je nekoliko k sebi prišla, začela je tužno jokati in s srčnimi zdihljeji tako-le govoriti: «O moj gospod Bog, zakaj sem vendar toliko bridkosti in toliko težav vredna? Oh, kaj sem grešila, da bi bila zaslužila, tako neusmiljeno s svojim detetom umorjena biti! O jaz nesrečna žena! moram torej doživeti, da bodem kakor prešeštnica umrla, ker sem vendar zavoljo ohranjene zvestobe, katero sem svojemu možu dolžna, do zdaj toliko hudega prestala. Oh, moj Bog! hiti mi na pomoč v tej zadregi! O moj Bog! reši me bridke smrti.»

Ko je grofinja dolgo časa tugovala in jokala, reče deklici: «Ljuba moja, pojdi v mojo izbo, prinesi mi pero, črnilo in papirja, za svoj trud si pa vzemi, kar hočeš od mojih dragotin.» Zdaj jej dá ključe, in ko je vse prošeno dobila, pisala je sledeče pismo: «Milostivi grof, preljubi moj mož! Ker sem zvedela, da moram na tvoje povelje umreti, rada bi ti vendar s tem pismom lahko noč vošila in se ti prijazno poslovila. Rada umrjem, ker ti zapoveš, če mi ravno težko dé, da me po nedolžnem k smrti obsodiš. Vzrok moje smrti je pa to,

ker sem tebi obljubljen zvestobo vedno ohranila in ker nisem v nesramne terjatve hudobnega hišnika privoliti hotela, ki me je siloma ob vso čast pripravili hotel. Vendar ti družega ne zamerim, kakor to, da si mojim tožnikom prehitro verjel in meni nisi priložnosti dal, zagovarjati se. Zagotovim te torej pred živim Bogom, pred čegar sodnim stolom bodem že jutri stala, da nisem vse svoje življenje na nobenega družega mislila, kakor na te. Izročim se v božjo voljo in trdno upam, da bode dan prišel, o katerem bo odkrita moja nedolžnost in krivica mojih tožnikov. Z Bogom, milostivi gospod, preljubi prijatelj! odpustim ti iz srca in hočem tudi Boga po smrti prositi, da ne bode moja kri klicala maščevanja ne čez tebe, ne čez moje tožnike. To ti pišem s tresočima rokama in solznimi očmi, ker mi bližnja smrt moje srce s strahom napolnjuje. Tvoja tebi do smrti zvesta in zavoljo zvestobe k smrti obsojena Genovefa.»

To pisemce je Genovefa deklici dala, da ga je v njeno izbo nesla z opominom, nobenemu o tem ne omeniti. Vso prihodnjo noč je Genovefa iskreno in goreče molila ter sebe in sinčka Bogu izročevala.

Drugi dan na vse zgodaj je Golo poklical dva svoja najzvestejša služabnika, oznanil jima povelje svojega gospoda in ukazal, naj grofinjo z otrokom vred v gozd seboj odpeljeta, tam oba umorita, in da mu morata v znamenje izpolnjenega ukaza njune oči in jezik prinesiti. Če mu bosta to storila, ju hoče dobro plačati, drugače pa z ženami in otroci

vred umoriti. Precej gresta k grofinji v ječo, jo v prav slabo obleko oblečeta, obraz zakrijeta, da bi je ljudje ne spoznali, in ji ukažeta, prav tiho za njima iti. Tu je šla uboga grofinja kakor nedolžno jagnje v mesnico, ter ni besedice izgovorila, s katero bi tožila in mrmrala nad to grozno nesrečo. V naročji je nesla svojega nedolžnega sinčka, neprenehoma ga je na srce pritiskala in govorila: «O ti moj ubogi sinček, ti moj prisrčni angeljček, ko bi te le toliko časa smela v naročji nositi, kakor sem te pod srcem nosila. Zdaj pa moraš še prej umreti, predno veš, kaj je krivica, in moraš kakor krivičnik trpeti, če tudi nisi nikoli nobene krivice storil.» S temi besedami je ona srce služabnikov tako omečila, da se jima je prav v srce smilila, in da jima je silno težko bilo, gospodovo povelje izpolniti.

Ko so bili že daleč v gozd in na prav odstranjen kraj prišli, sta grofinji povedala povelje njenega moža, da mora zavoljo prešeštva umorjena biti, in da je Golo jima zapovedal, to zapoved svojega gospoda izpolniti. Zato naj se nikar čez nju ne jezi in naj se pripravi na srečno smrt. Genevefa se torej iz pokorščine do svojega gospoda začne iz vsega srca k smrti pripravljati ter poklekne in goreče moli. Med tem pa služabnika nedolžno dete popadeta, potegneta nož iz nožnic in mu hočeta vrat prerezati. Tù skoči prestrašena mati od molitve, vrže se med trinoga in žalostno zavpije: «Stojta, stojta, nesrečna človeka; prizane-

sita vsaj nedolžni krvi! Če pa se vé, da otroka umoriti hočeta, umorita vsaj popred mene, da ne bodem primorana dvakrat umirati!» Uslišala sta njeno prošnjo in velela, naj vrat odgerne in ga vdarcu pomoli. Zdaj se grofinja tako prestraši, da se vsa trese in je bolj mrtva kot živa. «O ljuba moja — jima s solznimi očmi reče — pripravljena sem sicer umreti, pa verjemita mi, da se močno nad mano pregrešita. Zagotovim vaji pred živim Bogom, da sem nedolžna in da sem bila le zato od hišnika pri grofu zatožena, ker nisem v njegovo hudobno poželjenje privolila. Verjemita mi, če meni vidva prizaneseta, bode Bog ne le vama, ampak tudi vajinim otrokom obilno povrnil; če me bosta pa umorila, bode moja nedolžna kri čez vaju in vajine otroke maščevanje klicala.»

Te besede so srci služabnikov tako omečile, da jima je bilo nemogoče, grofinji le najmanjše zlo storiti. Rekla sta ji s prijaznimi besedami: «Milstiva gospa, rada bi Vam življenje otela, ko bi ne bil nama hišnik pod izgubo lastnega življenja zapovedal, Vas gotovo umoriti. Vendar, če nama obljubite, nikdar na beli dan več priti, temveč da hočete v tej ali drugi puščavi neznano stanovati, pojdite v božjem imenu in spomnite se naji v svojih molitvah.» Grofinja jima je to slovesno obljubila in se jima iz vsega srca za izkazano usmiljenje zahvalila. Služabnika sta potem psetu, ki je bil za njima prišel, oči izvrtala in je svojemu gospodu v znamenje storjenega umora prinesla. Golo je pa

še pogledati ni hotel, ampak jih je psom vreči ukazal.

IV.

Kako Genovefa v puščavi živi.

Uboga, od vseh ljudi zapuščena Genovefa je zdaj po gozdu okoli hodila in pripravnega kraja iskala, kjer bi stanovati in se hudega vremena varovati mogla. Pa ves tisti dan je zamán iskala ter je mogla tisto noč pod košatim drevesom prenočiti. Z objokanimi očmi in s povzdignjenima rokama je prvo noč v velikem strahu brez vsega spanja prečula. Tudi drugi dan je iskala takega kraja, naj bode že ali pripravna jama ali pa otlo drevo, kjer bi bila stanovati mogla, pa tudi ta dan je bil ves trud brez vspeha. Ker že dva dni ni nič jedla ne pila, je bila primorana, se s koreninami in zelišči okrepčati. Tretji dan je še bolj globoko v gozd šla in tako dolgo iskala, da je vendar jamo v skalovji in majhno vodico zraven našla. To je Genovefa spoznala kakor stanovanje ji od Boga podeljeno in je sklenila, v tem brlogu do smrti živeti. Naredila si je tù notri posteljo iz listja, mahu in drevesnih vejic, in za živež si je zeliščnih korenin nabirala. Ker je pa tako siromašno živela, ji je kmálu mleka zmanjkalo, tako da ni mogla več svojega preljubega sinčka dojeti. Revno dete je toliko časa sesalo, da je na zadnje že kri prisesalo; in ker ni

nobenega živeža dobivalo, je jelo hirati in je bilo že blizu smrti. Žalostno življenje in jokanje otroka je materi tako k srci šlo, da ji je bilo žalosti umreti. Ker že ni mogla dalje te velike reve gledati, je umirajočega otroka pod drevo nesla, ga tja položila in proč šla, da bi ga več ne videla in ne slišala. Od daleč je pokleknila in s povzdignjenima rokama tako prisrčno in goreče molila, da jo je Bog moral uslišati. «Moj Bog in Odrešenik», je rekla, «ali morejo še dalje tvoje božje oči brez usmiljenja gledati na to nedolžno dete, kako glada koperni in omaguje? Glej, usmiljeni Bog, kakor revno jagnje ono pred tvojimi očmi leži in te z milim jokom potrebnega živeža srčno prosi. Oh, usmili se vže te zapuščene sirote, proti kateri je oče tako trd in kateri mati pomagati ne more. Vsaj nimam nobene druge tolažbe na tem svetu, kakor jedinega sinka! Če mi tega vzameš, moram še celó žalosti v puščavi umreti; zatorej mi ga ohrani in hočem ga k tvoji časti izrediti.»

Komaj je grofinja tako v solzah odmolila, glej, kar priskače hitro košuta proti nji in se začne prav prijazno okolo nje sukati in se ji prilizovati, kakor bi bila hotela reči: «Glej, mene je Bog poslal, da bi tvoje dete preživila.» Vsa začudena je Genovefa božjo previdnost spoznala in hitro je po otroka tekla, prislonila ga h košutinemu vimenu in tako dolgo sesati pustila, da se je okrepčal. Zavaljo te nebeške dobrote je bila grofinja tako razveseljena, da se je Bogu iz vsega srca prav goreče

zahvalila in ga prosila še za prihodnjo podporo in pomoč. Njena prošnja je bila uslišana, ker je košuta vsak dan dvakrat prišla in otroka dojila, dokler sta bila v puščavi. S tem košutinim mlekom se je nedolžno otroče skozi sedem let preživilo, ko je grofinja morala ob zeliščnih koreninah živeti. Grozno se je bilo tedaj življenje uboge grofinje izpremenilo: Prekrasno grofovsko stanovanje se je bilo z dolgočasno in pusto samoto zamenjalo, lepa in svetla izba s temnim brlogom, služabnice so ji bile divje zverine. Dišeče in sladke jedi so se izpremenile v sirova in pusta zelišča, njena mehka postelja v trdo listje in protje, njeni dragi biseri v bridke solze, njene radosti in kratki časi v trpljenje in žalost. Po leti je bilo grofinji že še prestat, po zimi jo je pa strahovala mrzlota, in komaj je mogla vsak dan dosti korenin in zelišč za živež dobivati. Če jih je hotela dobiti, morala je debeli sneg odkidavati in z lesenim kolom zemljo razkopavati. Ako je hotela piti, morala je vselej led razbijati, in kedar je vodica vsa premrznila, morala je led toliko časa v ustih držati, da se je stopil. Ako si je hotela roke segreti, morala jih je toliko časa drgniti, da so toliko vnele se, da ji je bilo prebiti. In kako dolge so ji morale še le noči po zimi biti, ktere je z otročičem v tej pustoti preživela. Vse te bolečine in nadloge, ktere je grofinja sama na sebi občutila in prestala, bile so še le senca proti onimi, ktere je njeno materino srce čutilo zavoljo revščine svojega otroka,

ki je večji prihajal in tudi svojo nadlogo čutiti začel. Kolikokrat je mati vsega po mrazu otrpnenega sinka na svoje prsi pritiskala, da bi ga segrela, in ko je videla, da se ves njegov život mraza trese, ni mogla družega, kakor vedno jokati. Kolikokrat mu je pač rekla: «O preljubi sinek! koliko moraš po nedolžnem prestati.» In otrok, ko je materino žalost in tugo videl, začel je tudi ž njo jokati. S časoma se je pa že mati teh stisk privadila, in deček se je tudi v teh težavah in v trpljenji popolnoma utrdil. Genovefa je še celo na zadnje Boga hvalila, da jo je posvetnih nevarnosti rešil in v to puščavo pripeljal. Večjidel je molila, in vedno bolj in bolj rasla v pobožnosti in sveti božji ljubezni.

Ko je necega dne pred brlogom vsa v molitvi zamišljena proti nebu gledajoč klečala, vidi angelja z višave proti nji plavati. Imel je v svojih rokah podobo svetega križa, na katerem je naš Zveličar iz slonove kosti tako umetno izdelan in izrezljan bil, kakeršnega pač nobeden človek narediti ne more. Angelj je podal to podobo Genovefi s temi prijaznimi besedami: «Vzemi ta sveti križ, o Genovefa, katerega ti tvoj Odrešenik v tolažbo iz nebes pošilja. V njem se ogleduj in raduj in pred njim svojo molitev opravljaj. Če si žalostna, tolaži se s tem križem; kedar si skušana, moli k temu svetemu križu; in ko te nepotrpežljivost napadati hoče, spomni se potrpežljivosti, katero je tvoj umirajoči Zveličar na križi imel. Ta križ bode za

te ščit proti vsem skušnjavam in ključ, ki ti bo nebesa odprl». — Ko je bil angelj to izgovoril, zginil je spred njenih oči in ji križ popustil. V njeni jami je bil pa že od nature napravljen oltar; tù je Genovefa ta križ postavila in pred njim kleče svojo pobožnost opravljala. Premišljevala je križanega Jezusa od nog do glave in je bila tako ganjena, da jo je srce bolelo in da je na svoje trpljenje popolnoma pozabila. Pri tem križi je vselej tolažbe iskala in jo tudi našla, in pogostoma je pred njim trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa premišljevala. Ozaljšala ga je po leti z lepo zelenimi vejicami in mičnimi cveticami, po zimi pa s smerečjem, brstjem in vedno zelenim bršlinom.

Med tem je njeni ljubi Boleslav vedno rastel in se sčasoma navadil hoditi in govoriti. Genovefa ga je v vsem poučevala in srčno veselje nad njim imela; obdaroval ga je bil namreč Bog s posebno bistro in prebrisanostjo glavo, da je hitro vse razumel in obdržal, karkoli mu je mati povedala. Samo to je bilo žalostno, da je moral deček večjidel nag in bos hoditi, ker ona oblačila, v ktera ga je mati zavijala, so se bila že vsa zdrgnila in strgala, in tudi oni kosi, ktere je bila od svojega oblačila odtrgala, niso dolgo vzdržali. In tako se je zgodilo, da sta oba, mati in sinek, morala naga in bosa okolo hoditi, in le z mahom in protjem svojo nagoto pokrivati. Tù se je Bog nedolžnega otroka usmilil, ter je tja poslal volka, ki je kožo raztrgane ovce proti njemu prinesel in jo pred njim na tla spu-

stil. Genovefa je Boga za to dobroto zahvalila in svojega ljubega Boleslava v kožo zavila. Od tistega časa so se divje živali tudi vedno bolj z novimi naseljenci podomačile. Vsaki dan so prišle pred brlog in so otroku kratek čas delale; volk, ki mu je bil kožo prinesel, se mu je večkrat pustil jezdariti, in majhni Boleslav je večkrat z zajčki in drugimi živalimi vkup jedel, ktere so veselo okolo njega skakljale. Ptičice so mu na glavo in roko priletavale in njega in mater s petjem razveseljevale. Če je šel zelišč za mater iskat, so vsakoršne živali za njim letale in mu z nogami razkopavaje naj bolje korenine in zelišča kazale. Grofinja se je tudi prav močno nad otrokom radovala, ker se njegova vprašanja in odgovori jako bistroumni bili.

Vadila ga je tudi mati «Oče naš» in še druge molitvice, in kako naj se Boga boji, njega ljubi in časti. Nikoli mu pa ni povedala, kakošnega rodu je, da bi ga ne bila žalila, ali da bi mu ne bila marveč željà vzbudila, iti med ljudi nazaj.

Nekoč ji med prav prijaznim pogovorom ljubi Boleslav reče: «Ljuba mama! tolikokrat mi rečete moliti: «Oče naš, kateri si v nebesih», — povejte mi vendar, kdo pa je moj oče?» — «Ljubeznivi otrok», mu mati odgovori, «tvoj oče je Bog, kateri tam gori stanuje, kjer solnce in luna plavata in nam sijeta.» Otrok pravi: »Me li pozna moj oče!» — «Se vé da te pozna» — mu odgovori mati — «in te ima prav rad!» — «Kako je pa to», pravi

otrok, «če mi nič dobrega ne stori in me v nadlogah in težavah koperneti pusti?» — «Moj ljubi sin», zavrne ga mati, «tukaj smo v dolini solzá in moramo veliko trpeti; kedar pa v nebesa pridemo, bomo vsega veselja dosti imeli.» Bole-slav nadalje vpraša: «Ljuba mama, ima moj oče še več sinov razun mene?» — «To se vé da», pravi mati. Deček nadalje pravi: «Kje pa so? Mislil sem, da sva sama na tem svetu.» Ona odgovori: «Če ravno še nisi bil nikoli iz tega gozda prišel, mo-raš vedeti, da so zunaj njega dežele, vasi in mesta, v katerih vsakeršni ljudje stanujejo, dobri in hu-dobni. In tisti, kateri dobro delajo, pridejo v nebeško kraljestvo, kjer se bodo vekomaj veselili; tisti pa, ki hudobno živé, pridejo v pekel, kjer bodo večno kaznovani.» Deček nadaljuje: «Mama, i kaj pa tù v gozdu sama delava in zakaj ne greva k drugim ljudem?» Mati mu odgovori: «Zato, da boljše nebeškemu očetu služiva in da bodeva laglje v nebesa prišla.» Take in jednake pogovore je otrok z materjo večkrat imel in jo radovedno vse izpraševal.

Ko je bilo že sedem let preteklo, je Genovefa tako hudo zbolela, da je mislila, da bode morala umreti; potrebe in pomanjkanje vsega potrebnega so jo bile tako oslabile, da je bila bolj mrliču ko živemu človeku podobna. Tako huda vročina jo je prijela, da se ji je vsa še v žilah ostala kri vnela, da je bila popolnoma mrtvoudna in se prevelikih bolečin niti ganiti ni mogla.

Ko je ubogi zapuščeni Boleslav svojo ljubo mater tako onemagati in hirati videl, vrže se čez njeno na pol mrtvo telo in z obupnimi besedami zavpije: «O kaj mi je početi, preljuba mama! kam se čem djati, če mi umrjete? Sam, od celega sveta odločen sem v tej puščavi in na svetu tam ne poznam nobenega človeka. Oh! preljubezniva mati! prosite usmiljenega Boga, da Vas še dalje živeti pusti, ker, če Vi umrete, mora Vaš otrok lakote poginiti.» Umirajoča Genovefa ga je hotela tolažiti ter mu prijazno reče: «Moj ljubi sin! nikar ne žaluj preveč zavoljo moje smrti, nikar ne toži, da si tako zapuščen. Vedi namreč, ne daleč od te samote stanuje v lepem, starodavnem mestu Trieru tvoj oče, h kateremu se po moji smrti podaj in mu povedi, da si njegov sin. Lehko te bode za svojega otroka vzel, ker si mu popolnoma jednak, in vsi te bodo za njegovega sina spoznali.» Potem mu je vse na tanko povedala, kako je v to puščavo prišla in kolikeršno krivico ji je hudobni Golo storil. Zraven ga je vendar prosila, naj se nikoli nad njim za to ne maščuje, ampak naj mu zavoljo Boga odpusti. In zdaj se je Genovefa na posteljo vlegla, pripravljena umreti. Glej, tû stopita, dva bliščeča angelja v brlog, katerih eden se postelji bliža, Genovefo za roko prime in reče: «Ostani še pri življenji, o Genovefa, ne bodeš še umrla, ker tako je božja volja!» Pri teh besedah sta angelja zopet zginila, in bolna se je pokrepčana in močna čutila.

V.

Kako grof Zvonimir močno po svoji ženi žaluje.

Poglejmo pa zdaj, kako se Zmagomiru godi, ker smo se že dolgo pri nesrečni Genovefi mudili. Brž ko je iz Brodnice v Trier domov prišel bil, mu njegov hišnik takoj začne pripovedovati, kako je na tistem prešeštnico z otrokom v gozdu umoriti ukazal. Grof je s tem zadovoljen, in je še pohvalil previdnost hišnikovo. Komaj je pa nekaj dni preteklo, začela ga je vest peči, in misel na Genovefo ga je z neizrekljivo žalostjo napolnovala, vse njegovo hrepenenje je povsod le grofinje iskalo, in ni mu bilo mogoče znebiti se teh misel in želja. Mislil je sam pri sebi, morda se ji je napram krivica zgodila; spoznal je tudi, da se je čez njo strašno pregrešil, ker ni te reči po sodnji preiskati ukazal. Poslednjo noč je imel grof sledeče sanje: Zdelo se mu je, da velikansk zmaj svoje studljivo žrelo odpira in se po njegovi preljubi ženi steguje, jo zdaj pa zdaj zgrabiti in odnesti v svojem krvoločnem gobcu, pa nobenega ni, da bi jo branil in varoval. Te sanje so ga še bolj z žalostjo napolnile, in ves v obupu jih je drugo jutro hudobnemu hišniku pripovedoval, ki mu jih je tako-le razkladal: Zmaj pomeni kuharja Dragona, kateri je, pozabivši svojo zvestobo, grofinjo zapeljal, da se je svojemu možu odpovedala. Golo je grofa tudi pre-

govoril, naj takim sanjam v prihodnje nič ne verjame, temveč naj bode prepričan, da je grofinja s kuharjem še večjo kazen zaslužila. Da bi torej grofu žalost pregnal, je Golo vsaktere gostarije, plese in obiskanja mnogih prijateljev napravljaval in si vse izmislil, karkoli bi grofa razveseliti utegnilo. Vse to je sicer njegove zunanje počutke razveseljevalo, ali njegovih srčnih ran, ki so od dné do dné vedno rastle in ga bolj pekle, mu ni mogel zaceliti.

Nekega dné gré grof v izbo svoje žene in najde med drugimi papirji tudi tisto pismo, katero mu je grofinja v ječi pisala. Z nepopisljivo marljivostjo prebira pismo, in spozna, da je Genovefa čisto, čisto nedolžna. Že med branjem je bil s tolikošnim kesanjem in usmiljenjem do nedolžne žene napolnjen, da je začel milo in bridko jokati in mislil, zdaj ga mora žalosti konec biti. Proti Golotu se je pa tako razkačil, da bi ga bil na drobne kosce raztrgal, ko bi bil pričujoč. Preklinjal ga je kakor hudobnega izdajalca, in na dno pekla bi ga bil pahnil, ko bi bilo mogoče. Golo je precej čutil, kaj ga čaka in se je za nekaj dni skrival in ni se prej na beli dan prikazal, dokler ni zvedel, da se je grofova jeza že polehla. Tu je zvita buča vedela grofa tako preslepiti, da je grof več njegovim besedam, kakor pa pismu verjel. Med drugimi mu reče: «Genovefa v pismu sicer pričuje da je nedolžna in da ni nikoli kaj tacega storila, — o pač lep zagovor, ko bi že tajeenje dosti bilo;

tim načinom so potem vsi tatje in prešeštniki nedolžni». S temi in jednacimi besedami je Golo grofa potolažil in se tako zopet popolnoma očistil. Pa notranji grofov mir ni dolgo trajal — povrnili so se kmalu stari dvomi, in če dalje huje njegovo srce kljuvali. Zmiraj se mu je zdelo, kakor da bi mu glas v ušesa šepetal: «Zapovedal si Genovefo umoriti, ukazal si nedolžnega otroka ubiti, velel si pobožnega kuharja usmrtiti!» To očitanje vesti ga je tako peklo, da ni nikjer pokoja našel, temveč zmiraj okolo hodil, kakor bi bil pamet zgubil. Večkrat je z žalostnim glasom zavpil: «Oh Genovefa, kje si? Kam si prišla, moja prisrčna ljuba? Oh, nedolžno si umrla, in te smrti sem le jaz kriv». Grdi Golo je kmalu videl, da je dušni stan grofa od dné do dné nevarniši, zato jo je popihal ne le iz gradu, ampak še celo iz tiste dežele, kjer mu je šlo za kožo. Nekaj časa za tem so našli sled zakopanega mrliča, kopali so nadalje in našli so truplo Dragonovo, ktereга je bil Golo tù sim na ta odročni kraj ukazal prenesti. Sam grof Zmagomir je ogledoval truplo, in od zdaj ni dvomil več, da je kuhar po nedolžnem umorjen bil. K temu se je še pripetilo, da je bila tista čarovnica v Brodnicah, ktera je bila grofa tako očitno ogoljufala, ugrabljena in po sodnijski preiskavi kot nesramna sleparica na pogorišče obsojena. Ko so jo že na morišče peljali, je sodnike prosila, da bi ji dovolili, še nekaj besedij izpregovoriti. Ko so ji dovolili, reče glasno: «Čeravno sem v vsem svojem življenji

veliko smrtnih grehov storila, vsakako me nobeden tako ne peče, kakor ta, da sem grofu Zmagomiru njegovo ženo Genovefo kakor prešeštnico s svojimi zvijačami takó živo pred oči postavila, da je trdo verjel in ga tako strašno goljufala. Zato je bila potem grofinja s pobožnim kuharjem vred k smrti obsojena, in je tudi kakor prešeštnica s svojim otrokom vred umorjena bila. To me je od onega časa vedno peklo in do smrti žalilo. Prekličem pa vse tiste svoje besede in pred vsem svetom slovesno prisežem, da je grofinja s kuharjem vred nedolžna. Prosim tudi, da bi to grofu poročili in mu povedali, da sem vse to na prigovarjanje grdega Golota storila.»

Ko se grofu to naznani, védel se je kakor da bi prevelike žalosti in bridkosti obupati nameraval. Zdaj je še le natanko spoznal, kako ga je prokleti Golo za nos vodil in njegovo ženo in njegovega jedinega sinka po nedolžnem umoril. Spomin na to mu je bil tako skeleč, da mu je bilo tuge zblazniti. Druzega niso iz njegovih ust slišali, kakor javkanje in tarnanje, jók in stók. Včasih je tudi kakošno jezno besedo zoper Golota izrekel in ga preklinjal, da bi si vsaj nekoliko srce olajšal, in sklenil je tudi, nad tem hudobnežem strašno maščevati se.

Dve leti je že bilo, kar je bil z dvora zginil, in grof ni vedel, kako bi to zvito bučo v pest dobil. Tù ga je hotel z zvijačami vjeti. Pisal mu je namreč prav prijazno pismo, v katerem se, to se

umeje, le na videz čudi, zakaj da ga je popustil, ker mu je vedno ljubezen in čast izkazoval. Golo se zagovarja in odpuščanja prosi, ker so ga neodlajšljiva opravila klicala. Grof je le pisma ponavljal in vedno tožil, kako težko da mu je biti brez tako zvestega služabnika, in kako da ga v vseh rečeh pogrešuje. To pisanje se je tako dolgo ponavljalo, da je Golo mislil, grof mu je v resnici zopet milostiv.

Proti svetim trem Kraljem je grof poslednjič imeniten lov in gostijo napravil, na katero je vse svoje prijatelje povabil. Med drugimi je tudi Golota prav prijazno povabil, in sicer je ta tako zvita in prekanjena buča sama v nastavljeno zanjko šla. Grof ga je prav priljudno sprejel in se, če prav le na videz, njegovega prihoda veselil. Živela sta, kakor prijatelja nekaj dni skupno, kakor bi se ne bilo nič med njima zgodilo in sta pričakovala drugih gostov.

VI.

Kako grof svojo ljubo Genovefo najde.

Sedem let je že Genovefa v puščavi živela, in vsak je mislil, da je gotovo že med mrtvimi. Približale so se tedaj slovesne gostije grofove. Ker je pa Zmagomir svojim gostom tudi z divjačino postreči hotel, šel je na lov in med drugimi služabniki tudi Golota seboj vzela. Jezdarili so po puščavi sim ter tjà, jeden tù jeden tam, in vsak si je prizadeval, kako zver spoditi iz skrivališča. Grof nenadoma zapazi košuto, vdere za njo čez grmovje in ska-

lovje in jo toliko časa podi, da košuta pri Genovefini jami pomoči išče. Grof pride pred jamo, pogleda noter in vidi, o groza, zraven zveri nago žensko. Zavoljo te nepričakovane najdbe se tako prestraši, da so mu mravljinici po hrbtu zamrgoleli, ker je mislil, da to mora gotovo prikazen in ne živ človek biti. Prekrižal se je s svetim križem in ves prestrašen zavpije: «Če si od Boga, pridi ven in povej, kdo si?» Genovefa, katera je grofa precej spoznala, katere pa grof ni spoznal, reče mu: «Od Boga sem, pa uboga grešnica in naga žena, če tedaj hočete, da ven grem, vrzite mi oblačila noter, da bodem svojo nagoto pokriti mogla.» Tù ji grof svoj plašč vrže, v katerega se kakor mogoče dobro zavije in stopi iz brloga s košuto ob strani. Boleslava pa ravno ni bilo zraven, ker je bil šel iskat korenja in zelišč. Grof se grozno čudi tako revni in suhi podobi, in jo ves osupnjen praša, kdo in od kodi je. Ona odgovori: «Moj gospod! Jaz revna in od vsega sveta zapuščena sem na Brabantskem rojena in sem tù sem zbežala, ker so mene in mojega sinka po nedolžnem umoriti hoteli.» Ves začuden zdaj Zmagomir praša: «Kdaj in kako se je to zgodilo?» Genovefa odgovori: «Zaročena sem bila z žlahtnim gospodom, kateri je začel sumiti, kakor da bi mu ne bila več zvesta, in je zapovedal svojemu hišniku, umoriti mene in otroka, katerega sem bila od svojega gospoda spočela. Iz usmiljenja pa so mi služabniki prizanesli proti tej pogodbi, da nikdar ne bodem pred svojega gospoda šla, ampak vedno

v tem gozdu živela — in to je že sedem let.» Zdaj začne podoba Genovefina pred Zmagomirovimi očmi vstajati in sumiti je začel, da bi morda utegnila ona njegova Genovefa biti, čeravno je ni mogel spoznati, ker je ni bilo družega kot kost in koža. Zato jo nadalje praša: «Ljuba žena, povejte mi vendar, kako se Vi imenujete in kakošno ime je Vašega moža bilo!» Zdaj mu Genovefa zdihujoče zavrne: «Mojemu možu je ime Zmagomir in meni uboga Genovefa!»

Kakor oster meč presunile so te kratke besede grofovo srce in hipoma je ves osupnen raz konja na tla skočil. V omedlevici je ležal na svojem obrazu. S časoma glavo povzdigne in jo klečé nagovori: «Genovefa, oh Genovefa! mar si ti?» Ona odgovori: «Jaz sem, preljubi gospod! Jaz sem, uboga Genovefa.» Ves v solzah zmiraj še klečé grof pristavi: «Za božjo voljo, v kako velikem pomanjkanji in revščini te zopet najdem! Jaz brezbožni hudobnež nisem vreden, da me še zemlja nosi, ampak zaslužim, na dno pekla pahnjen biti: ker le jaz sem vse te tvoje nesreče kriv, jaz sem hudobni mož, ki je svojo ženo zavoljo krivične sumljivosti umoriti ukazal. Gorje meni grešniku! Gorje moji ubogi duši! kako hočem Bogu zadostiti in tebi storjeno krivico povrniti? Odpusti mi, preljuba Genovefa, odpusti mi, zavoljo križanega Jezusa, ki je tudi svojim sovražnikom na križi odpustil. Ne vstanem prej izpred tvojih nog, dokler milosti od tebe ne zadobim, in pred nisem utolažen, dokler mene z milimi in prijaznimi besedami ne potolažiš.»

Komaj se je Genovefa solz zdržala, in je pojemaje rekla: «Nikar ne bodi tako žalosten. Ni bila tvoja pregreha kriva ampak božja volja je bila tako, da sem v puščavo šla. Iz vsega srca ti odpustim in sem ti že od začetka odpustila. Usmiljeni Bog naj nama najine grehe odpusti in naji svoje milosti deležna stori.» Na to mu je roko podala in ga vzdignila. Vstal je zdaj grof in je poln žalosti v obličje svoje žene gledal. Mislil je, da mu mora srce počiti toge in bridkosti, ker je videl kako je nje obraz, kateri je bil nekdanj angeljskemu jednak, zdaj tako izpremenjen. Zraven se je pa tacega spoštovanja do Genovefe čutil užuganega, da je menil pred svetnico božjo stati, in čeravno je tako prijazna bila, si je vendar komaj upal ž njo govoriti. Po nekaterih globokih zdihljejih ji reče: «Kje je pa revni otrok, katerega si v ječi rodila? Je-li še pri življenji?» Ona odgovori: «Zares velik čudež je to, da še živi; sama bi ga pač ne bila mogla preživiti ker mi je živeža zmanjkovalo, usmiljeni Bog je pa to košuto vsak dan k nama pošiljal, da ga je dvakrat na dan dojila.»

Komaj Genovefa to izgovori, je že preljubi Boleslav priskakal, zavrit v ovčjo kožo in imaje mnogo korenin v rokah. Ko grofa zagleda, se močno prestraši in zavpije: «Mati, kdo je pa ta divji mož, ki pri Vas stoji? Bojim se ga.» Mati mu reče: «Nikar se ga ne boj, moj ljubi sin, pridi le brez strahu bližej, ta mož ti ne bo nič storil.» Zdaj grof proti Genovefi pravi: «Je-li to najin ljubi sin?» — «Da, to

je ono revno dete,» mu ona odgovori. Zdaj je bil grof tako žalosten in zraven tako vesel, da sam ni vedel, kaj je mogočnejše od te žalosti in veselja na tem svetu. Ko deček bližej pride, reče mu mati: «Glej, to je tvoj ljubeznivi oče, pojdi k njemu in poljubi mu roko.» Otrok je to tudi storil, in grof vzame svojega sina v naročje, veselo ga na srce pritiska in neprestano poljubuje. Žalosti in veselja ni mogel družega izpregovoriti kakor to: «O ti preljubi sin, o ti moj presrčni otrok!»

VII.

Kako se Genovefa ž njima v grad vrne.

Ko si je grof Zmagomir objemaje svojega sina utešil vznemirjeno srce, zatrobil je v lovski rog in svoje skup poklical. Ko so ti vsi hipoma privreli, zelo so se čudili, tako siromaško ženo pred njim in otroka v njegovem naročji videti. Grof jim reče: «Kaj se Vam zdi, kdo je ta žena? Jo bodele vendar spoznali?» Ko vsi odmajejo, jim nadalje pravi: «Ne poznate mar več moje Genovefe?» Pri teh besedah se vsi zagroze in začudijo ter niso vedeli, kaj bi odgovorili. Drug za drugim so pristopali, jo prijazno pozdravljali in svoje veselje naznanjali, da še tista živi, katero je vsak v gradu že sedem let obžaloval. Dva izmed njih sta hitro domu jahala, da sta nosilnico, v kateri so slabo Genovefo v grad nazaj nesli, in obilo oblačila prinesla, v katera so grofinjo spodobno oblekli. Med vsemi služabniki in lovci je Golo zadnji prišel in je čutil, da ga nič dobregane čaka.

Grof mu dva nasproti pošlje, da naj brž ko brž pride, ki je prav čudovito zver našel. Ko je dospel, praša ga grof: «Golo, poznaš li to ženo?» Ko je z glavo odmajal, da ne, grof ves razkačen nad njim zareži: «Ti največji hudobnež, katerega koli solnce obsije, ne poznaš li več moje preljubeznive Genovefe, katero si po krivem pri meni zatožil in po nedolžnem k smrti obsodil? O ti strašni ubijalec, kako te čem dosti kaznovati, da si meni tako grenkost pripravil in pahnil mojo ženo in otroka v največjo revščino. Ko bi te tudi še tako zeló mučil, ne mogel bi te zadosti trpinčiti; ko bi te celo tisočkrat umoril, za tvojo pregreho zadostiti bi ti ne mogel nikakor.» Med tem je Golo na kolena padel in ves v joku milosti in odpuščanja prosil. Raztogoteni grof ga je pa zapovedal zvezati in kakor največjega razbojnika domu peljati.

Na to je grof Zmagomir svojo ženo prosil, da naj ž njim v grad nazaj gre. Genovefa pa, predno se loči od tega kraja, še enkrat v svoj berlog gre, spremljevana od vseh pričujočih, pade tam pred bridko razpelo na koleni in se Bogu za vse na tem kraji prejete dobrote zahvali. Poslovi se potem pri svojem dragem križi ter ga še jedenkrat prav ginjeno poljubi. Zdaj jo grof Zmagomir za roko prime, in hraber vitez vzame Boleslava v naročje; tako se vsi počasi proti gradu napotijo, dokler jim nosilnic nasproti ne prinesó. Preljubeznivi ptički so okolu njih prijazno ferfotali in svojo žalost na znanje dajali, kako neradi Genovefo in Boleslava zgubé. Ko-

šuta je vedno za Genovefo hodila, kakor priprosto jagnje, in ni je bilo moč od nje spraviti. Ko so že tako nekaj časa potovali, so jim nosilnico naproti prinesli, pa prišlo je mnogo ljudi ž njimi, ker se je vsak grajščan hotel tega veselja udeležiti in grofinjo s častjo domu v grad spremljati.

Ko so že blizu gradu bili, srečata jih dva ribiča, ki sta neznano veliko ribo grofu darovala. Ko so jo odprli, našli so v njenem trebuhu zlat zakonsk prstan, katerega je bila grofinja nevoljna v vodo vrgla, ko je bila iz grada k smrti peljana. Vsi so se temu čudili, posebno pa grof, ki ni mogel dosti Boga hvaliti, da ju je zdaj tako milostivo povelečal.

Povsod v gradu in v okolici je bil že ta čudež popolnoma znan. Vsi, domači in povabljeni, so v trumah v grad prihajali, novo svetnico gledat, kjer so imeli veliko vzrokov veselit in radovat se; vsaj so svojo žlahtnico in gospo kakor od mrtvih obujeno gledali in vse čudovito slišali, kako je Bog njeno nedolžnost razodel.

Ko sta grof in grofinja v grad prišla in pozdravljena bila, so se slovesne pojedine začele in so ves teden trpele. Genovefa pa ni mogla nobene jedi, ne mesa ne rib, jesti in tudi nobene pijače, ne vina ne pive, užiti, ker se je v puščavi na vse druge reči navadila bila. Zato so ji morali iz korenin in zelišč jed pripravljati.

Ko je bil teden veselja in radovanja prešel, je bil tudi Golo sojen. Necega dné ga ukaže grof iz ječe pripeljati in vsem gostom pokazati, rekoč: «Glejte,

moji preljubi prijatelji, to je tisti nesrečni zločinec, ki je toliko hudega storil, da ne morem vsega jeze povedati. On je hotel mojo ženo zapeljati in v nepokoj pahniti, jo je kakor prešeštnico brez moje vednosti v ječo vrgel; ji samo vode in kruha v živež dajal, jo pri porodu brez vse pomoči pustil in otroka še krstiti pustil ni. On je mojo predrago Genovefo pri meni krivo zatožil, z zvijačami me preslepil, pobožnega Dragona s trupom umoril, mojo predrago ženo z otrokom vred umoriti ukazal jo sedem let v strašno revščino pahnil in mene grenil — zdaj pa, Vi predragi, sodite, kakošne kazni, je ta grdi hudobnež vreden.» Vsi so maščevanje čezenj vpili in ga k naj strašnejši smrti obsodili. Tu pade hudobnež pred grofinjo na kolena in jo za božjo voljo prosi, odpustiti mu in zanj prositi. Usmiljena Genovefa je bila tako omečena, da je grofa in vse pričujoče za Golota prosila, naj mu zavoljo nje odpusté in ga še pri življenji pusté. Grof ji reče: «Preljuba žena! zavoljo tvoje čednosti bi rad tvojo prošnjo uslišal, da bi tega veselega praznika nobena reč ne grenila; ker pa nisem samo jaz, ampak tudi vsa grofovsko rodovina razžaljen bil, morajo oni sodbo skleniti.» Ti pa niso o nobeni milosti nič vedeti hoteli, rekoč, da bi se v prihodnje ne reklo: Golo je bil nedolžen, zato ga niso mogli umoriti. Obsodili so ga torej, da ga morajo v njih pričujočnosti štirje voli raztrgati. Privezali so torej na vsako nogo in roko vrv, in vsaka teh štirih vrví je bila k jednemu volu privezana; potem so vse vole

naenkrat pognali proti vsem štirim stranem sveta in raztrgali so Golota. Precej potem je rabelj tudi vsem njegovim tovarišem glave posekal, in njihovi otroci so bili iz grofije prognani. Tisti pa, ki so bili grofinji zvesti ostali, ali ji kakorkoli stregli, bili so bogato obdarovani. Med temi je bila tudi tista deklica, katera je bila grofinji pero, papirja in črnila prinesla, kakor tudi jeden onih služabnikov, kateri ni hotel grofinje v gozdu umoriti; in ker je bil drugi že umrl, je grof njegove naslednike tudi bogato oblagodaril. In tako je bilo dobro delo staršev še otrokom poplačano.

VIII.

Kako Genovefa še nekaj časa s svojim možom sveto in pobožno živi in potem srečno umre.

Genovefa je potem s svojim možom prav sveto živela, in grof ni vedel, kako bi ji zadosti streči in služiti mogel. Ljubil in častil jo je, kakor se časti svetnica, in ji skazoval vso čast in slavo, katera se vzvišeni kneginji skazovati more. A grofinja ni imela nikakeršnega veselja nad temi posvetnimi rečmi in častmi, kajti bile so vse njene misli in dejanja le proti nebesom obrnjene. Ker ni mogla navadnih jedil prav nič uživati, je zmirom tako slabela, da ni nikdar več svojih poprejšnjih moči zadobila in je še četrť leta s svojim možom živela. Ko je bila necega dne vsa zamaknjena v molitev, se ji prikaže truma

svetih ženà in devic, med katerimi se je prečista devica Marija kaj častitljivo svetila. Vsaka ji je nebeško cvetlico podala, Marija je pa v rokah prekrasen venec iz dražih biserov držala in ji rekla: «Preljuba hči, poglej ta venec z dragimi biseri ozaljšan, katerega si zaslužila z ono trnjevo krono, katero si nosila v puščavi. Vzemi ga iz mojih rok ter glej, zdaj je prišla ura, v kateri se bode za te večnost veselja in radosti pričela!» Pri teh besedah je Marija prelep venec na njeno glavo položila in zopet s svojimi tovaršicami v nebesa zginila. Te prikazni je bila Genovefa jako vesela, ker zdaj je spoznala, da se je približal čas rešenja iz nadlog in trpljenja; svojemu možu pa ni nič o tem pravila, da bi pred časom ne bil preveč žalosten. Kar je pa zamolčati hotela, bilo je kmalu očito. Ne dolgo po tej prikazni jo je vročinska bolezen napadla, in morala se je, dasiravno se je dolgo branila, vendar v posteljo vleči. Grof Zmagomir je bil zaradi tega silno žalosten in je vsakeršne pomočke poskušal, oteti jo, pa vse je bilo zamàn. Ko sta dobri grof in njegov sinek videla, da bolezen nič ne odjenjuje, temveč da kolikor dlje, tolikanj huje prihaja, je netolažljivo žalosten bil, kar je tudi vse grajščane močno bolelo. «Oh! jaz ubogi mož», je tugoval, «sem tako nesrečen, da moram vse dni v žalosti preživeti. O kaj sem pač pred Bogom pregrešil, da mi vse najljubše odvzame: Jedva je po dolgi britkosti zopet veselje pri meni prebivati začelo, in jaz le malo časa svojo predrago ženo zopet imam,

hoče mi jo Bog zopet vzeti. O raje bi je ne bil nikdar najdel, ker jo moram v takih težavah izgubiti. O moja predraga Genovefa», reče ji, «hočeš se že tako hitro, komaj najdena, od mene ločiti, in me do dna srca užaliti? Imej torej usmiljenje z menoj in prosi dobrotljivega Boga, da te naj še vsaj nekaj časa pri meni pusti.» — Ljubeznivo mu Genovefa odgovori: «Preljubi moj mož, nikar ne žaluj tako močno zavoljo moje smrti, ker s tem nič drugega ne dosežeš, kakor da tudi mene seboj vred žališ. Vsaj vidiš, da ne more drugače biti, zato se prostovoljno v božjo voljo podaj. Kar me zdaj pri moji smrti najbolj teži, je to, da tebe in ljubljeneega Boleslava vidim v tolikošni britkosti; ko bi bila pa vidva bolj potolažena, bi rada umrla in to minljivo življenje z večnim zamenjala. Zato vaji še jedenkrat prosim, bodita potolažena in pomislita, da grem k svojemu in vajinemu Bogu, katerega bom za vajini in vseh ljudi blagor prisrčno prosila.» Ker je bila vedno slabša, so jo s svetimi zakramenti prevideli, in ona je potem ves čas v največji pobožnosti dopolnila. Ko je čutila, da se je njena ura približala, v kateri se bo morala od tega sveta ločiti, poklicala je vse grajščane k sebi, jim je še marsikatero dobre nauke dajala in jih blagoslovila; posebno je pa blagoslovila in tolažila svojega Boleslava, od katerega se je najtežje ločila. Po vsem tem je Genovefa izdihnila svojo blago dušo drugi dan malega travna v letu sedemsto sedeminpetdesetem in šla večno veselje uživat.

Poln britkosti in žalosti se grof s svojim sinom čez mrtvo Genovefo nagne in tako glasno in britko tarnati in jokati začne, da so se vsi bali, da bosta tudi onadva za njo šla. Togovali in žalovali so vsi posli in domači po gradu tako, da se je moral tudi zjokati, kdor jih je slišal. Ubogi grof, kateri je bil le po Golotu njene tolikišne revščine kriv, je za gotovo mislil, da ga je Bog s tem hotel kaznovati, in mu ni pustil tako svete žene več imeti. Zato ni bilo ne konca ne kraja njegovih tog in njegovega jokanja, in nihče ga ni mogel utolažiti. Ni se ganil niti trenutka od mrtvega trupla svoje žene ter je tako milo jokal, da je bilo misliti, njegove britke solze morajo Genovefo k življenji obuditi.

Ko so mrtvo Genovefo v mrtvaško oblačilo preobleči hoteli, našli so na njenem golem truplu trdo in ostro obleko, katero je nosila, da bi laglje Bogu služila in se vadila v zatajevanji same sebe.

Britko in težko je bilo gotovo vsakemu videti, kako je tudi košuta, katera je bila z grofinjo iz puščave v grad prišla in se z vsakim poprijaznila, tugovati začela, ko je Genovefa bila umrla. Še celo za pogrebom je šla s povešeno glavo in je potoma žalostno vpila, da se je vsem smilila, in ni nehala stokati, dokler niso trupla v grob položili in zakrili. Potem se je pa na grob vlegla in ni šla z njega, da je žalosti tam poginila. V veden spomin tega čudeža, je grof ukazal pod mogilo grofinje košuto od kamena izsekati, da bi potomci te prigodbe nikdar ne pozabili.

IX.

Kako grof na Genovefinem grobu cerkev sezida in potem s svojim sinom v ravno istež puščavi živi in umre, kjer je ona revno živela.

Grof je bil s svojo ljubo ženo tudi vse veselje in radost pokopal, nobena reč ga ni več na tem svetu veselila in radovala. Kakor megla se je okolo vlačil in vedno se mu je na obrazu notranja žalost brala. Povsod je žaloval po svoji ženi, in v cerkvi je le pred njenim grobom klečal; doma v gradu se je večkrat na dan v njeno sobo zaprl, kjer si jo je najbližej in najbolj pričujočo mislil. Žalostno se je ž njo pogovarjal in jo prisrčno odpuščanja prosil, da jo je v življenji tako preganjal. Mislil je namreč, ko bi jo bil mogel le dalje ljubiti in ji storjeno krivico poravnati, bi še potolažen bil; ker mu je pa tako hitro odmrla, in ker mu je tedaj vsa priložnost odvzeta bila, skazovati ji svojo ljubezen, ni se mogel nikoli utolažiti.

Tega njegovega žalovanja se je Bog usmilil in angelja z nebes poslal, tolažit ga. Ta je k njemu romarsko napravljen prišel in ga prenočišča prosil, kar mu je grof tudi prav prijazno dovolil. Grof se vé da ni nič družega mislil, kakor da je le-ta romar in se je pri večerji marsikaj ž njim pogovarjal, med tem tudi o svoji preljubi ženi, in tù mu je romar tako na srce govoril, da naj se vda popol-

noma božji volji, kar je grof tudi storil. Drugo jutro je hotel grof še dalje ž njim govoriti, pa ni bilo ne sluha ne duha o njem, kakor samo njegova romarska obleka je bila še tû, katero je bil v zahvalo tako prijaznega sprejema v spalnici pustil.

Ko je enkrat grof k Genovefini jami v puščavo šel, glej! najde tam jelena, kateri je neustrašeno obstal in ni hotel bežati, če so tudi psi lajali. Grofu se je to čudno zdelo, in brž zapové pse ustaviti, da se zveri nič hudega ne zgodi; on je pa noter šel, jamo s solzami močil in pred podobo križanega Jezusa pokleknil. Oh! to je tisti kraj, je sam pri sebi mislil, kjer se je nedolžna Genovefa za greh pokorila, katerega nikoli storila ni; to je jama, katero je zapuščena nedolžnost z zdihljeji napolnovala. Tukaj se je tvoja pobožna žena za tuje grehe pokorila, zakaj bi se ti ne za svoje? Ko je bil to sam izgovoril, sklenil je, kakor po božjem vdihu, živeti tukaj v tej puščavi še sebi odmerjene dni. Hitro se potem nazaj v Trier vrne, kjer si od ondotnega škofa Hidulfa privoljenja izprosi, da bi smel na onem kraji kapelico zidati, kar mu je bilo rado dopuščeno. Na to je grof Zmagomir tam pri jami prav lepo cerkev z dvema ali tremi samostani sezidal za vse, ki bi se tû pokoriti hoteli. Dokončano cerkev je sv. škof blagoslovil in jo imenoval cerkev naše preljubeznive Matere Marije.

Po blagoslovljenji cerkve so truplo sv. Genovefe iz njenega dosedanjega groba vzdignili in ga tjâ prenesli, kjer je Genovefa tako ostro sedem let

živela, da bi tudi po smrti tam mirno in lahko počivala. Pri tej priložnosti so posebno sledeči čudeži znameniti. Sveto truplo je bilo v mramorovo krsto položeno, katero bi bili komaj trije pari volov vlekli, in vendar sta jo takrat dva konja tako lahko peljala, kakor bi nobene teže ne imela. In ko so to sveto telo po gozdu peljali, se je povsod grmovje in drevje priklanjalo, kakor bi hud veter pihal, in še celo najvišja drevesa so se pripogovala s svojimi košatimi vejami globoko proti vozu. Tako so torej Genovefino truplo tù v tej cerkvi v rakev položili, in tisti križ, katerega je ona z nebes dobila, na vrh altarja postavili. Po tem pogrebu je grof doma v gradu vse reči tako v red dejal, kakor da bi na smrtni postelji bil. Poklical je svojega brata in mu je v pričo svojega ljubega sina rekel: «Gotovo si že na meni zapazil, da nemam nikjer ne pokoja ne miru in da vedno po svoji umrli ženi tugujem. Da bi torej laglje temu svojemu nagnenju zadostil, sem sklenil, svet popolnoma zapustiti in do smrti tam živeti, kjer je moja preljuba Genovefa toliko časa v pomanjkanji in revščini živela. Zato te za oskrbnika svojemu preljubemu Boleslavu izvolim in te prosim, da boš zanj kakor za svojega lastnega sina skrbel. On bode pa tudi tebe spoštoval in ljubil kakor svojega očeta.» K sinu obrnjen pa reče: «Glej, moj prisrčni sin, vso grofijo ti izročim in se hočem v puščavo podati. Ta tvoj stric bodo pri tebi očeta nadomestovali, in zato jim moraš vso ljubezen in čast skazovati, kakor si jo meni.»

Na to mu odgovori dobri in mili Boleslav: «Moj ljubi oče, mislite li, da bi bilo prav, ko bi Vi za se nebesa izvolili, meni pa le nekaj zemlje zapustili? Ne, oče, tega nočem, temveč hočem, kakor Vi, tudi jaz nebesa posesti. Kjer Vi živeti in umreti hočete, tam hoče tudi Vaš sin z Vami živeti in umreti.» — Temu se je oče strašno čudil in mu s solznimi očmi reče: «Predragi moj sin, ostro življenje ti bode težavno in zavaljo svoje nježnosti ne boš mogel prebiti.» — «Pač laglje, ko Vi, moj dragi oče, ker sem že sedem let v mladosti tako življenje skušal. Zato tudi trdno sklenem in se ne dam svojemu sklepu odvrniti, da hočem tam, kjer sem bil od svoje ljube matere izrejen, živeti in umreti. In Vam moj ljubi stric, prepustim vso grofijo, da jo prosto vladate in ubogim veliko dobrega storite.» Zdaj sta, oče in stric, sina prisrčno objela, ker sta ga tako trdnega v svojem sklepu videla.

Zapored je grof Zmagomir ravno tisto romarsko obleko, katero mu je bil angelj pustil, oblekel, svojemu sinu Boleslavu pa enako delati dal. Potlej sta se oba na veliko žalost svojih podložnih in žlahtnikov od vseh poslovila in se v puščavo podala, tukaj zvestejše Bogu služiti. Kakor hitro je ljubi Boleslav v puščavo prišel, so ga njegovi prejšnji tovariši, namreč divje živali, takoj spoznale in so v trumah k njemu prihajale, se njegovega prihoda razveseljevat. Tukaj sta oče in sin pobožno in sveto živela in tudi srečno v Gospodu zaspala.

